

Пригоди Синдбада мореплавця

КУПИТИ

Створена в 1913 році повість видатного польського поета Болеслава Лесмяна (1878 - 1937) читається так, наче написана сьогодні. Це - свавільний, несподіваний, повний гумору і чарівної вигадливості переказ знаменитих пригод героя арабських казок, реінтерпретованих уявою автора. Хороший настрій буде забезпечено всім.

Толеслав
Лесун

Пригоди

СІМ'ЯДА мореплавця

 Кальварія

Анотація

Часом повість нагадує коктейль із різних казок: про золоту рибку й про Коція Безсмертного, перевтіленого в чаклуна Барбеля. Тільки тепер його смерть – у кінчику рибальської вудочки... Для арабського Синдбада подорожі – невід’ємна частина життя, оскільки він купець, натомість у книжці польського письменника жага подорожей переходить то в манію, то в божевільне гоніння за принцесами й свіжими враженнями. Пригоди замішані на кумедному абсурді. Всі Синдбадові біди трапляються з ним через адресований йому лист Морського Диявола. Виходить, що жага мандрів – диявольські підступи. Це щоб діти раз і назавжди собі зняли. Якщо ж придивитися пильніше, то нещастя переслідують хлопця з вини одного великого графомана з амбіціями. Цього графомана звать дядько Тарабук, і він – найцікавіший образ у повісті поряд із бешкетником Морським Дияволом. Тарабук – поет, точніше віршотворець, римач. Дядько висміюється з любов’ю, але нещадно: «Дядько Тарабук кохав поезію, але ненавидів граматику. Писав він з помилками і зазвичай робив дві-три помилки на слово...» Тарабукові вірші позбавлені сенсу, навіть риби на морському дні плюються від списаного ним паперу, а справжній поціновувач поезії Морський Диявол вважає, що «і осел писав би краще». Звідки цей сарказм на адресу поезії авангарду й символізму? Питання лишається відкритим. Хтозна, можливо, все просто й авторові справді допекли своєю неграмотністю численні віршомози...

ISBN 978-966-663-227-5

Вступна пригода

Мене звуть Синдбад. Живу я постійно в Багдаді. Батьки мої, помираючи, залишили мені у спадок тисячу мішків золота, тисячу бочок срібла, сто палаців, сто садів і один кутній зуб мого прадіда, що його мій батько зберігав у шкатулці з чорного дерева як рідкісну пам'ятку. Мій прадід усе життя страждав від зубного болю і час від часу що іншого зуба повинен був виривати, тож нарешті лишився в нього один лише кутній зуб. Помираючи, наказав вирвати і того останнього кутнього зуба, який перейшов у спадок від мого діда до мого батька, а від батька до мене. Це був звичайний, зіпсований і почорнілий зуб. Я певен, що на світі можна знайти багато таких самих зіпсованих і почорнілих зубів, але не кожен потрапляє у шкатулку з чорного дерева, аби стати рідкісною пам'яткою. Цей — потрапив. Не раз, роз глядаючи його шанобливо й зацікавлено, я уявляв собі, як же цей зуб болів колись у мого прадіда.

Після смерті батьків я жив у палаці разом зі своїм єдиним дядьком Тарабуком. Дядько Тарабук був поетом. Він майже щодня складав вірші, а потім читав їх так голосно, що в нього починало боліти горло і він мусив полоскати його ліками, які старанно ховав від людських очей, суворо зберігаючи таємницю. При цьому твердив, що горло в нього зовсім не болять і тому немає потреби полоскати його ліками.

Дядько Тарабук кохав поезію, але ненавидів граматику. Писав він з помилками і зазвичай робив дві три помилки на слово.

Він, щоправда, соромився свого неуктва й твердив, ніби робить помилки навмисне, аби мати потім можливість і

приємність правити свої твори. Але я, правду кажучи, ніколи не бачив, щоби дядько Тарабук поправляв колись написаний вірш. У дядька Тарабука був розкладний столик, срібний каламар і золоте перо. З тими знаряддями ходив він на берег моря, сідав над берегом і, дослухаючись до морського шуму, писав свої вірші.

Одного разу на світанку пішов він на берег моря. Поставив розкладний столик, умочив золоте перо в срібний каламар і почав писати якийсь вірш на рожевому папері.

Він писав і писав, шкрябав і шкрябав, парився й парився, сопів і сопів, аж нарешті по нелюдських трудах і муках склав такого вірша:

Море — то вам не ріка, а птах — не корова!
Той щасливий, хто кохає римоване слово!
Римуйтеся, римуйтеся, дорогі рядочки!
Стій спокійно і терпляче столик на пісочку!
Стоїть столичок, стоїть, хилиться незначно,
За столиком — море, за морем — Бог зна що!

Написавши цей вірш, дядько Тарабук голосно прочитав його і вигукнув:

— Чудовий вірш! Який правдивий початок! Море — то вам не ріка, а птах — не корова. Хто ж заперечить правду цих слів! І який влучний кінець! За столиком — море, за морем — Бог зна що. І справді, за морем видно імлу, а в тій імлі — незнану далечінь. Один Бог знає, що в тій далині криється. Тому я й написав: за морем — Бог зна що.

Дядько Тарабук потер від задоволення руки й витягнув з кишені пляшечку з таємничими ліками, щоб прополоскати горло, страджене голосним читанням свіжонаписаного вірша.

Важко повірити, скільки орфографічних помилок зумів зробити дядько Тарабук у такому коротенькому віршику!

Замість «ріка» він писав «ріга», замість «птах» — «бдаг». Я не хочу перераховувати усіх помилок, аби не робити посміховища з мого дядька, якого я любив і шанував. Зрештою, дядько Тарабук сам відчував, що пише з помилками. А хоча й не міг своїх власних помилок помітити, однак, переглядаючи вірш повтор но, почав кожне слово підозрювати в помилці. Низка тих неустанних підозр так його вимучила, що, поправивши врешті «бдага» на «бдаха», заснув він сном раптовим, смачним і підбадьорливим. Спав, безвладно хилитаючись над розкладним столиком і раз по раз похрюпуючи, бо хропіти дядько Тарабук любив і вмів.

Хмари зібралися на небі, море розблисло срібними пасмами розгойданої піни, зірвалася буря.

Дядько Тарабук спав.

Вихор вдарив у розкладний столик, підхопив срібний каламар і золоте перо і вкинув їх у море.

Дядько Тарабук спав.

Потонуло золоте перо і срібний каламар. Вперше два таких предмети опинилися на морському дні серед дивовижних риб і потвор. Вихор удруге вдарив у розкладний столик і звіяв усі папери в море. То були — ой леле! — усі вірші дядька Тарабука, написані від дитячих літ аж до останньої хвилини. Вірші заколихалися на збурених хвилях і почали мокнути. Мокли, мокли, аж промокли і, отяжілі від випитої води, пішли на дно слідом за каламарем і пером.

Море, відчувши у своїх глибинах римовані витвори дядька Тарабука, збурилося ще більше, зашуміло, заревло так сильно, що дядько нарешті прокинувся.

Прокинувся і поглянув на столик. Не побачивши на столику своїх скарбів, почав плакати й лементувати і рвати на голові волосся. Плачучи, лементуючи, виючи, скімлячи й видираючи із себе жмути буйного волосся, побіг він назад додому, схопив

найдовшу вудочку, вернувся з нею на морський берег і закинув чимдалі. Дядько Тарабук гадав, що йому вдасться вудочкою повиловлювати рукописи з морського дна.

Відтоді дядько Тарабук щодня ходив з вудочкою на море, але даремно! Бо ані разу не вдалося йому бодай хоч один рукопис виловити!

Тимчасом усі дядькові рукописи лежали на дні. Помітила їх певна риба, що звалася Морський Диявол. Це риба з круглим черевом, величезною пащею і страшними очима. Але має ту перевагу, що вчена. Вміє читати й писати. Отож Морський Диявол, побачивши рукописи, наблизився до них і почав уважно читати. Прочитавши кілька рукописів, гнівно махнув хвостом і заволав:

— Ніколи ще не читав я таких дурних, гидких і нестерпних віршів! Та до всього ще й у кожному слові дві три помилки криються. Я здогадуюся, що автором цих віршів є дядько Тарабук, який щодня висиджує над берегом моря за розкладним столиком і сушить голову над римами. Добре, що вихор звів зі столика усі ці рукописи разом зі срібним каламарем і золотим пером! Може, перестане нарешті творити такі огидні вірші! А має він дуже милого племінника Синдбада, живе з ним в однім палаці. Нещасний той племінник, що мусить жити з таким дядьком під одним дахом! Скористаюся я цим золотим пером і срібним каламарем, аби написати листа до Синдбада. І попрошу мою добру знайому, Летючу Рибу, аби того листа Синдбадові вручила.

Морський Диявол одразу взявся до писання листа. Він вибрав рукопис, де тільки одна сторона була списана, а друга чиста, і швидко почав писати золотим пером з чистого боку.

Я знаю про все, що діялося на дні моря, бо певної ночі дістав листа від Морського Диявола і зі змісту того листа здогадався, що діялося все саме так, а не інакше.

Я сидів біля відчиненого вікна й дивився в небо, на якому палав місяць у повні. Раптом у повітрі почув я дивний, сухий, гострий шум крил. Це був особливий шум, не схожий ні на який інший. Жоден птах не шумить так крильми.

Я висунув голову у вікно і став уважно вдивлятися в місячну ясноту погідної ночі. Ще мить — і я побачив у повітрі Летючу Рибу. Її крила, схожі на величезні плавці, виблискували сріблом у місячнім сяйві. Рухалася вона поволі й через силу. Не звикла, схоже, літати над землею, і вражав її, мабуть, брак морської води в повітрі. Але летіла впевнено, виблискуючи в місячному світлі райдужною лускою. Я бачив, як швидко рухає вона стомленим ротом, як важко дихати її зябрам через нестачу води. В роті вона тримала шмат рожевого паперу. Летіла просто до мене.

Наблизившись до вікна, вона подала мені рожевий папір.

Ледь но я взяв той папір у неї з рота, як риба одразу рвонула назад і невдовзі зникла мені з очей.

Я глянув на папір. З одного боку красувався каліграфічно й старанно, хоча й зі страшними помилками написаний вірш дядька Тарабука. Одразу пізнавши його письмо і не бажаючи читати нудного й дурного вірша, я перевернув аркуш і глянув на його зворотний бік.

Зі зворотного боку вгорі великими чорними літерами було написано:

ВЕЛЬМОЖНОМУ СИНДБАДУ

у Багдаді

Нижче під тим написом був лист такого змісту:

Пишу тобі з моря, Синдбаде мій милий!
Хоч зірвалась буря, і лягає хвиля
На хребет мій і розвіє мій спокій і тишу,
Я — хоч бурі і віхури — листа тобі пишу.
Звуть мене Морський Диявол, але передовсім -
Я, хоч Морський, дияволом не чуюся зовсім.
Навпаки — я добрий, чулий, хоч і незугарний,
Бо черево маю кругле і морду кошмарну.
Не суди про мене з виду, бо в нас схожі душі,
Я з'їдаю рибу у морі, ти їси на суші,
Я живцем ковтаю, ти — любиш в маринаді,
Та обидва піднебінню догодити раді.
Обидва зжиралемо раді, що перепадає,
Хоч у мене — тут ми різні — кухаря немає.
Я волію рибу з моря, ти — зі сковорідки,
Хоч обидва ми з тобою до закуски спритні.
І усе ж тебе ніхто дияволом не дразнить,
А до мене приліпилась ота страшна назва.
Ані буря найстрашніша, ані зле вітрисько
Так не мучить і не коле, як оте прозвисько!
Що ж! Носити його мушу з тої хоч причини,
Щоб без назви не лишитись у морських глибинах!
Вір мені, я не диявол і щиро бажаю
В морі жити, а не в смолі чи в пекельнім жарі.
Сподіваюсь, цим словам ти щиро повіриш.
А пишу цей лист тому, що заброда вітер,
Якому така пригода зовсім не принука,
Звіяв в море всі папери дядька Тарабука,
Славне золоте перо і каламар срібний.
Саме плив я недалечко, од хвиль непотрібних
Тікаючи. Аж дивлюся: папір дно встеляє.
Я — читати, бо те діло дуже люблю, бо

Навіть більше люблю вірші, ніж сухую прозу.
Але тут мене від жаху пройняло морозом,
Досі трушусь, бо ж ніколи не чувся я гірше,
Прочитавши так багато таких гидких віршів!
Що за рими паскуднії Тарабук той ліпить!
Тут глупота на глупоті, помилок без ліку.
І осел писав би краще, а пуста півлітра
Більше глузду в собі має, ніж його макітра!
О, Синдбаде! Як ти можеш досі жити разом
Із таким нестерпним дурнем, таким віршомазом?
Як можеш спокійно спати в тім самім будинку,
Де Тарабук свої рими творить без спочинку?
Свій палац покинь і з дядьком простися чимшвидше.
Чи ж не краще на кораблі, коли вітер свище?
Чи ж не ваблять тебе мандри кудись за крайнеба?
Дивне чудо у тих мандрах чекає на тебе.
Там чекає сонна казка в чарівній країні
І Царівна, що жде тебе і красою слине,
Скарби, розкіш, чудеса, різна дивовижа!
То ж лети на кораблі, наче яструб хижий,
Роздивись всі острови, всі моря і землі,
Несподівані затоки, закутки таємні.
Побори всі перешкоди і усі завади!
Лети, жени, плинь невтомно! Послухай поради!
Ось чого тобі бажає, вклонившись поправно,
Щиро тебе кохаючи — твій
Морський Диявол

Я прочитав того листа одним духом і мушу визнати, що ніколи не припускав, аби Морський Диявол писав так складно й доречно.

Лист цей справив на мене велике враження. Поради Морського Диявола видалися мені і слušними, і привабливими. Давно вже набрид мені і мій палац, і дядько Тарабук, і вірші дядька Тарабука.

Віддавна хотів я скуштувати пригод і небезпек. А крім того, лист Морського Диявола, прочитаний у місячному світлі, отуманив мене пронизливими, нездоланими чарами. Кожне слово, писане чорним атраментом на рожевому папері, дивно миготіло у світлі місяця і так мене п'янило, що мені аж запаморочилося в голові.

Кожна літера виділяла спокусливий запах морської трави. Без сумніву, лист цей був зачарований, а зміст його, незважаючи на безневинний вигляд, був справді диявольським. Лукавий Морський Диявол чулими й доладними словами намовляв мене покинути рідну домівку і єдиного дядька. Я, однак, піддався чарам тієї намови. Я був настільки захоплений листом, адресованим мені з таємничих морських глибин, що одразу б і відповів Морському Дияволу, якби Летюча Риба зачекала на мою відповідь.

Але Летючої Риби давно вже тут не було. Не чекаючи на відповідь, втекла вона назад у море.

Усю ніч просидів я біля вікна в глибокій задумі.

На світанку дочекався хвилини, коли дядько Тарабук з вудочкою в руці саме виходив з кімнати, аби своїм звичаєм вирушити над море для виловлювання загублених рукописів.

Був він блідий і сумний. Втрата улюблених рукописів згубно вплинула на його здоров'я. Він постарів років на сто з гаком, хоча мав усього лише п'ятдесят. Став маломовним і не закінчував слів, які починав. От і зараз, сумно на мене глянувши, він сказав:

— Доброго ра...

Це мало означати: «доброго ранку». Горе й глибокий жаль не давали йому докінчувати слів. Я вже звик до тих неповних і незакінчених виразів і мало що не за першим складом відгадував їхню замовчану решту.

— Доброго ранку, — відповів я, — як вам спалося цієї ночі?

— Якнай... — відповів дядько Тарабук.

Це мало означати: «якнайгірше», бо дядько після втрати рукописів страждав на безсоння.

— Я мушу з вами попрощатися, дядечку! — сказав я рішучим голосом. — Сьогодні вночі я постановив вирушити в далеку подорож. Чи маєте ви щось проти цього?

— Ні, — відповів дядько. («Ні» — було одним із тих слів, які дядько вимовляв повністю.) Після втрати рукописів дядько Тарабук так збайдужів до всіх справ, що його зовсім не схвилювала звістка про мою подорож.

Я кинувся йому на шию і почав його обнімати й цілувати.

— Дядечку, — закричав я. — Я прощаюся з тобою надовго і бажаю, аби ти повиловлював з моря усі свої рукописи!

Дядько Тарабук поцілував мене в чоло і сказав тремтячим голосом:

— Весе...

Це мало означати: «веселої подорожі!»

Після чого дядько Тарабук вийшов, а за хвилику я побачив його через вікно, як він ішов до моря, змахуючи вудочкою.

Того ж дня я виїхав верхи з Багдада до Басри, бо Басра — портове місто, і кораблі з цього порту відпливають в усі сторони світу.

У Басрі я сів на корабель, який плив у краї далекі й незнані. Я стояв на палубі й дивився, як земля віддаляється від мене і поволі зникає з очей. Дув попутний вітер. Нап'яті вітрила поблискували на сонці. Море мінилося блакитним і зеленим. Чайки з криком носилися над вітрилами, злітали над поверхнею

води і торкалися тієї поверхні білими крильми. Коли земля зникла з очей, я відчув навкруги безмір і безкрай.

Наді мною — небо, піді мною — море, переді мною — далечінь, незнана й незвідана.

Я витяг з кишені лист Морського Диявола, щоб того чарівного листа ще раз прочитати. Читав його, впиваючись кожним словом, і так при цьому вимахував руками, що капітан корабля наблизився до мене і запитав:

— Що це ти читаєш, друже, що аж так дивно при цьому вимахуєш руками?

— Лист від Морського Диявола, — відповів я просто і щиро.

— Що? — знову запитав здивований капітан. — Я, здається, не дочув твоєї відповіді?

— Лист від Морського Диявола, — повторив я голосніше зі ще більшою щирістю і ще більшою простотою.

Пригода перша

Капітан, почувши мою відповідь, сказав, уважно до мене приглядаючись:

— Не раз повідали мені мої матроси, що Морський Диявол вміє читати й писати. Досі я не вірив тим розповідям. Тепер, однак, наочно пересвідчуюся, що слова моїх матросів були правдивими. Я був би тобі безмежно вдячний, якби ти дозволив мені прочитати цього листа, якщо він, звичайно, не містить якихось приватних таємниць.

— Я охоче заспокою твою цікавість, капітане, — відповів я, подаючи йому листа. — Цього листа принесла мені в роті Летюча Риба, коли я сидів біля відчиненого вікна у своєму палаці.

Капітан прочитав листа і покликав одного з найстаріших матросів.

— Я тримаю в руці лист Морського Диявола, — сказав він матросу. — Позаяк ти маєш великий досвід, то скажи: наявність такого листа на кораблі приносить щастя чи нещастя?

— Нещастя, — відповів старий матрос голосом поважним і понурим.

— Що ж я повинен зробити з цим листом? — запитав капітан.

— Кинь його швидше в море! — сказав матрос.

— Синдбаде! — вигукнув капітан. — Мусиш погодитися на те, що я відберу в тебе цього листа.

— Я згоден, капітане! — одразу ж відповів я. — Мене б усе життя мучили докори сумління, якби я став несвідомим винуватцем чийогось нещастя.

Капітан викинув листа в море. Лист, замість поплисти по воді, почав меншати, стягатися, перескакувати з хвилі на хвилю, аж врешті сам склався удвоє, потім утроє, потім учетверо і рап

том зашумів, зашелестів, перетворився на морську піну й розплився в ніщо на поверхні моря. Матрос глянув на мене спідлоба і понуро сказав:

— Якби ти залишив цього листа у себе, то загинув би через декілька годин разом з усією командою. Тепер, коли ми викинули листа в море, тебе чекають пригоди, нещастя, несподівані випадки й непередбачені небезпеки. Дуже мені не до вподоби, що ти отримувеш листи від Морського Диявола, але припускаю, що ти просто недосвідчений і не обізнаний з Морськими Дияволами та їхніми листами.

Я нічого не відповів матросові, глянув лише на капітана, чекаючи, що той скаже. Бо ж відчував, що матрос зиркає на мене із сумнівом і підозрює у якійсь таємничій змові з Морським Дияволом. Капітан теж це помітив і сказав матросові:

— Не дивися з такою підозрою на цього юнака, бо я можу поручитися за його невинність. Аби він мав якісь злі наміри, то приховав би від нас лист Морського Диявола; проте він сам зізнався мені з усією простотою і щирістю, що читає лист Морського Диявола, і повторив це визнання двічі підряд.

Заспокоєний словами капітана, матрос пішов собі, але усій команді одразу розповів про те, що сталося. Тож усі, окрім капітана, почали дивитися на мене скося й уникати мого товариства.

Я ні з ким не зміг потоваришувати ані навіть завести побіжну розмову. Навіть обідав я окремо, а не за спільним столом, бо команда зажадала повного мого усунення від усіх спільних зібрань. Я лише чув гамір і сміх за столом, але не мав права сісти до того столу.

Капітан пояснив мені, що мусив вдовольнити бажання команди, аби не дратувати матросів.

Тож стояв я самотній у куточку палуби й дивився на море, яке піднімалося сапфірною хвилею з піною на гребені. Хвиля

була високою, але широкою. Корабель стиха колисався на ній, то здіймаючись на її гребінь, то зсуваючись із того гребеня вниз, аби знов вилізти на наступну хвилю.

Світило сонце, спалахуючи й розсипаючись іскрами на нерівностях і вигинах хвиль. Погода була чудова. Вітер, що надимав наші вітрила, стихав.

Поволі надходила не знана мені досі, нерухома, заціпеніла Морська Тиша. Хвилі меншали з кожною миттю, поверхня моря робилася чимраз гладшою.

А я стояв на палубі й тішився погодою.

Раптом почув неспокійний гомін усієї команди.

Я озирнувся.

Матроси юрбою стояли на палубі, бурчали щось і понуро дивилися в чисте, погідне небо. Вони виявляли тривогу й неспокій.

Я не міг зрозуміти, звідки ця тривога і цей неспокій.

Бо ж небо було чисте — без хмарки, без ґанджу. Погода встановилася надовго. Жодна буря не загрожувала нашому кораблю. Я насолоджувався сонцем і тишею, зиркаючи зі здивуванням на матросів, стривожених виглядом погідного неба.

Капітан стояв серед них і, з такою самою тривогою приглядаючись до неба, щось говорив, а може, віддавав якісь накази. Я стояв на самому кінці палуби й не міг чути його слів. Зацікавлений, однак, загальним гармидером і неспокоєм, я підійшов ближче, аби дочути слова капітана.

— Не сподівався я таких перешкод і такої проволоки, — говорив капітан. — Я мав надію і навіть був впевнений, що доля сприятиме кораблеві. Тимчасом мусимо погодитися з нещастям, яке нас спіткало. Нещастя це надто певне, аби мати якісь сумніви.

Вітер стихає, поверхня моря вигладжується з дивовижною швидкістю, хвиля за хвилею зникає і завмирає. У повітрі починає бриніти страшно, грізна, жахаюча й гнівна Морська Тиша. Ще хвилинка — і будь який подмук зникне, вітрила знерухоміють і, замість надиматися, безвладно позвисають. Корабель затримається, як скаменілий, у тій мертвоті і невідомості. Ми змушені будемо стояти на місці доти, доки хоч якийсь вітер не прийде нам на допомогу. Вже краще буря, ніж оця Морська Тиша. З бурєю можна змагатися, з тишею змагання неможливе.

Тепер я зрозумів, що погода і тиша, якими я насолоджувався — то грізна для корабля пригода. І дійсно, вітер з кожною хвилиною ставав безсильнішим, а вітрила надималися щораз слабше, неохочіше і недолугіше. Дальший перебіг розмови між капітаном і матросами сповнив мене жахом. Бо отой старий матрос, який наказав кинути лист Морського Диявола в море, сказав понурим голосом, показуючи на мене пальцем і звертаючись просто до капітана:

— Оцею незнайомець є причиною нашого нещастя. Дуже мені не подобається його переписка з Морським Дияволом. Якби я був капітаном, то наказав би викинути його в море разом із листом Морського Диявола. Присутність цього чоловіка на кораблі може стати причиною тисячі бід і нещасть.

Мене пройняло морозом від голови до ніг. Я відчував, що блідну, і з жахом глянув у морську глибину, яка за порадою старого матроса могла за хвилину стати моєю могилою. З серцем, що вискакувало з грудей, я прислухався до відповіді капітана, від якої залежало моє життя.

Капітан насупив брови, глибоко замислився і мовчав. Мовчав так довго, що його мовчання ставало для мене таким же страшним, як Морська Тиша для корабля. Що довше він мовчав, то більший неспокій охоплював мене. Я затамував подих,

напружив слух — і чекав. Мені здавалося, що на час його мовчання я перестав існувати.

Нарешті капітан після довгих роздумів і ще довшого мовчання сказав:

— Не маєш ти слушності, мій старий і вірний матросе. Юнак цей ані не є поганою людиною, ані лукавим чорнокнижником на службі Морського Диявола. Дістав він того листа випадково, а оскільки лист був адресований саме йому, тож отримав його і залишив у себе, не підозрюючи навіть про його небезпечну силу.

Вираз обличчя цього юнака, його поведінка, звучання голосу, а передовсім щирість і простота — переконливо свідчать про його шляхетність. Тож я не тільки не вкину його у море, але й усій команді забороняю ображати його чи чинити йому щось недобре.

Капітанова відповідь вернула мені спокій. Дихати стало легше.

Я був врятований. В душі я проклинав Морського Диявола, який отим листом наразив мене на самому початку подорожі на неприхильність матросів і на можливість потонути в морських глибинах за їхньою порадою і намовою. Якби не розум і доброта капітана, мене б неминуче вкинули у море. Мав рацію старий матрос, що через отого диявольського листа чекають мене небезпеки й пригоди.

Заспокоєний відповіддю капітана, я знову відсунувся на кінець корабля і поглянув на море. Морська Тиша росла, здоровшала, наповнюючи повітря щораз більшою мертвотою. Корабель ще плив, але чимраз повільніше і повільніше.

Раптом я почув дружний радісний крик матросів: — Острів!
Острів!

Я поглянув уперед і справді побачив недалеко маленький острівець, що зеленів на поверхні моря.

Корабель, з останніх сил підштовхуваний вітрилами, наблизився до острівця і раптом став без руху. Не було ніякої надії, аби він поплив далі. Морська Тиша повністю зупинила його.

Ми вимушені були стояти на місці й чекати, аж надійде який небудь вітер.

Частина команди, знудившись бездіяльним очікуванням вітру на палубі, вирішила дістатися на острів, аби там згаяти час очікування.

Кільканадцять матросів тут же зійшли, і на острові зароїлося.

Зійшов і я за їх прикладом, аби оглянути острів. Бо ж я вперше в житті бачив острів на морі.

Коли я торкнув ногою ґрунт острова, то був здивований його м'якістю й пружністю. Здавалося, що той ґрунт живий і що життя в нім безупинно пульсує. Я приклав вухо до землі і почув рівно мірний відгомін чи й стук, подібний до биття серця.

Оскільки матроси трималися від мене осторонь, я блукав островом самотою. Дійшов аж до самого кінця і став на березі.

Острів був вкритий дивовижними водоростями й кущами.

Деякі кущі були такі густі й високі, що я легко міг би в них сховатися. Матроси настигали хмизу, гілок і навіть колод, яких удосталь було на кораблі. Вони розклали вогнище, щоб напекти картоплі. Незабаром те вогнище вибухнуло веселим синювато-золотим полум'ям, над яким кучерявилися рухливі клуби бурого диму. Оскільки я не мав хмизу і не міг розкласти вогнища, то витяг з кишені дорожнього ножа і злегка встромив його в землю, щоб дослідити дивний ґрунт острова.

Ледь я торкнувся ґрунту вістрям свого ножа, як одразу стругнула мені в лице кров — холодна, але червона.

Це явище страшенно мене вразило! Я дійшов висновку, що, мабуть, деякі острови мають повнокровний ґрунт. Тимчасом дим від вогнища бухав чимраз сильніше. Хмиз і дерево

розгорілися так, що спека й жар від головешок наповнили пройняте Морською Тишею важке повітря.

Я глянув у бік вогнища і помітив, що ґрунт острова, де його торкнулися жар і полум'я, починає шкварчати й сичати від болю, наче його живцем смажать або печуть. І справді, запах смаженої чи, може, печеної риби наповнив раптом повітря.

Потім я помітив, що під впливом жару від вогнища весь острів починає коцюрбитися, рухатися й коливатися на своєму фунда менті. Я знову приклав вухо до землі й почув швидші й нервовіші удари загадкового серця, схожі цього разу на неспокійні удари молота по ковадлу.

Земля заколихалась піді мною, і раптом я почув голос капітана, який стояв на носі корабля:

— Негайно покинути острів! Це не острів, а спина кита! Його тілисько занурюється в море! Ви всі потонете!

На той клич капітана матроси швидко перебралися з гаданого острова на корабель. Раптовий і несподіваний вітер повіяв з півночі. Вітрила наповнились, і корабель швидко почав відпливати.

Оскільки я був на самому краєчку величезного тіла, вкритого водоростями, то й не встиг разом із юрбою матросів добігти до корабля. Кілька разів я крикнув, волаючи про допомогу, але ніхто мене не чув. Може, вітер заглушив звук мого голосу, а може, матроси хотіли мене позбутися і вдавали, що не чують моїх волянь.

Капітана ж на палубі вже не було. Либонь, зійшов до каюти.

Корабель плив так швидко, що за мить зробився в моїх очах маленьким човником з надміром білих крилатих вітрил. Я залишився сам на тілі кита, яке дрижало і колихалося.

Немає рятунку, немає допомоги!

Вогнище все ще горіло і повівало щораз то іншим язиком синювато золотистого полум'я.

Я настільки ще зберіг глузд, щоб підбігти до вогнища, аби за топтати й загасити його жарини, які так боляче пекли тремтливе тіло кита, спонукаючи його до занурення у морську безодню разом зі мною, єдиним мешканцем цього жахливого острова!

Але було вже пізно! Кит почав занурюватись у море. Занурювався він повільно. Перша хвиля омила його спину і загасила вогнище.

Перемучене й попечене тіло кита зітхнуло з насолодою під моїми ногами, відчувши прохолоду в місці, де за мить до того палав жорстокий і нестерпний вогонь. Кит продовжував занурюватись. Вода доходила мені до кісточок, потім сягнула пояса, плечей... Вже тільки голова стирчала над поверхнею. Я зрозумів, що за мить мене чекає смерть у морських глибинах. Я втратив притомність, але одразу ж опритомнів.

Блискавично майнула мені в голові, яка ще стирчала над водою, думка вхопитися рукою за одну з колод, що їх матроси позалишали на спині кита.

Ті колоди безладно плавали, колишучись на хвилях і вдаряючись одна об одну.

Обома руками я гарячково вчепився найбільшої колоди — і в ту ж мить відчув, що тіло кита усувається мені з під ніг і зникає в морській глибині.

Я завис над водяною безоднею, стискаючи руками колоду, яка утримувала мене на поверхні, рятуючи від загибелі. Чимраз сильніший і могутніший вітер дув з півночі, мотаючи мною по морю, як поганою соломинкою. Раз по раз він бив мене й вишарпував мені з рук колоду. Але я тримав її так міцно, що найстрашніша буря не змогла б видерти її з моїх рук.

Вітер гнав мене на південь. Хвилі то підносилися вгору, то опадали піді мною. Я підносився й опадав разом із хвилями. Я плів із вітром, не знаючи, куди він мене несе.

Плив я так цілий день, не бачачи перед собою ніяких берегів, ніяких земель. Нічого — тільки море і море, без кінця, без краю, без меж. Настала ніч. Потемніло море, потемніла навколо вода, в якій я плив, гнаний сліпим і нерозумним вітром. Замість моря я бачив тепер темінь — без кінця, без краю, без меж. Мені здавалося, що не вода, а темінь колишеться піді мною, піниться, шумить, огортає мене й несе невідомо куди.

Я боявся, що вітер шпурне мене на скелю чи підводний риф і розтратить у темряві ще до того, як я зрозумію, що зі мною сталося.

У розпачі й страху очікував я світанку. Моя душа й мої очі прагнули хоча б одного променю сонця, який своїм несміливим світлом звістує день.

Гойдаючись на темних, спіnenих хвилях, марив я про той про мінь, про зорю, про світанок, який прояснить небеса й розжене довколишній морок.

Ніч нарешті минула, і проглянув день.

Проглянув несміливо, блідим, зелено жовтим променем на сірій, холодній хмарі.

Море злегка посвітлішало. Мої очі наповнилися радістю, бо могли бачити те, на що дивилися. Надія увійшла в моє серце. Я сильніше стиснув колоду — єдину мою приятельку, єдину товаришку мого смутку і моєї подорожі. Вітер не стихав і усе гнав мене на південь.

Сонце показало з за хмари золотий свій краєчок, потім півкруга, аж нарешті весь сонячний круг зазолотився на небі. І тоді мої очі, натовлені нічним мороком, побачили вдалині береги незнаного острова, вкритого зеленню величезних дерев.

Вигляд тих берегів розвеселив мої очі й мою душу.

Я відчув у цю мить, як глибоко, як сердечно кохаю ці зелені дерева і ці береги, які є часткою матері землі, моєї родительки.

Вітер гнав мене якраз до тих берегів, до тих дерев, до тієї зелені.

Я наближався до острова з майже блискавичною швидкістю. Ледь минуло півгодини від часу, коли я побачив острів, а вже наближався до його берегів. Ще мить — і колода одним кінцем вдарилася об берег острова. Я схопився руками за кущ, який звисав над берегом, і виповз із моря на острів.

Радість моя не мала меж! Я впав на коліна, схилив голову і цілував пахку землю, тверду землю, чию поверхню я відчував під собою.

Поцілував я ту землю й звівся на ноги, аби роздивитися довкруг.

На березі дикого й пустинного острова я побачив багато прегарних коней. Одні бігали, повіваючи гривами, інші паслися на буйній траві, гордо підвівши голови й придивляючись до мене очима, повними здивування. Я, в свою чергу, теж придивлявся до них зі здивуванням. Бо я не розумів їхньої присутності на цьому дикому й пустинному з вигляду острові.

Мене мучив голод. Тому я вирушив вглиб острова, сподіваючись, що мені вдасться знайти кокоси чи банани й ними заспокоїти голод.

Пройшовши досить далеко, я помітив грот. Всередині того грота сиділо кільканадцятьох людей у багатих одягах.

Вони одразу ж мене помітили й вибігли з грота, щоби затримати.

— Стій! — закричав один із тих людей. — Звідки й куди ти йдеш? — Іду я просто з моря, — відповів я, — а куди йду... не знаю.

— Ти, мабуть, чужоземець?

— Чужоземець. Мене звуть Синдбад. Щойно я врятувався від смерті, яка загрожувала мені цілий день і цілу ніч. Якщо хочете, я розкажу вам, що зі мною сталося.

— Розкажи! — закричали усі хором. — Ми страшенно любимо усякі розповіді, але можемо слухати тебе лише до третьої години п'яти хвилин. Зараз перша година, отже ти маєш дві години і п'ять хвилин часу.

— Цього мені цілком вистачить, — відповів я і почав їм розповідати по порядку все, що пережив від часу виїзду з Басри.

Вони слухали уважно, дивуючись моїм пригодам.

Коли я закінчив свою історію, вони запросили мене до грота і добре нагодували.

Один із них звернувся до мене з такими словами:

— Усі ми — конюхи царя Міража, який є володарем цього острова і багатьох прилеглих островів. Щороку ми проводимо тут один день разом із тисячею царських коней. Якби ти спізнився на один день, то вже б нас не застав, бо завтра на світанку ми вертаємося до столиці. Дороги ж цього острова такі оманливі й таємничі, що без нашої допомоги ти неминуче заблукав би й помер з голоду.

— Рівно третя! — закричав раптом другий конюх, перериваючи першого.

— Маємо лише п'ять хвилин часу, — сказав перший і, звертаючись до мене, продовжив: — О третій годині п'ять хвилин виходить із моря на берег острова Морський Кінь і виправляє на березі свої чванливі гарцювання, витанцьовування й вистриби.

Царські коні приглядаються до тих гарцювань, витанцьовувань і вистрибів і мимоволі починають їх наслідувати, навчаючись чудових рухів. У такий спосіб ми вдосконалюємо царських коней.

Але Морський Кінь після закінчення своїх витанцьовувань, гарцювань і вистрибів кидається на наших коней, щоби їх зжерти. Тоді ми відлякуємо його криком, від якого він тікає

назад у море. Якщо хочеш побачити це диво, іди з нами на берег, бо ми всі негайно туди рушаємо.

Я погодився й охоче пішов разом із ними.

Ми дісталися до берега о третій годині п'ять хвилин і сховалися у найближчих кущах, щоб не налякати Морського Коня передчасно. Чекали ми недовго. Морський Кінь виринув з води й весело скочив на берег.

Я бачив Морського Коня перший раз у житті. Це був незвичайний і майже чародійний кінь, зеленої масті, як морська хвиля. В нього були зелені очі, зелена грива, зелений хвіст і зелені копита.

Він поворушив ніздрями, вигнув дугою шию і почав гарцювати, танцювати й вистрибувати так гарно, що я не міг відірвати від нього очей. Колихалася його грива і колихалася спина. Часом здавалося, що то морська хвиля танцює на березі.

Царські коні, зачаровані його танцем, довго придивлялись до нього, аж почали нарешті несвідомо наслідувати його рухи й відрухи.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ